

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om utsläppande på marknaden och användning av foder"

KOM(2008) 124 slutlig – 2008/0050 (COD)

(2009/C 77/21)

Den 18 mars 2008 beslutade rådet att i enlighet med artiklarna 37 och 152.4 i EG-fördraget rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om utsläppande på marknaden och användning av foder".

Facksektionen för jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 2 september 2008. Föredragande var **Frank Allen**.

Vid sin 447:e plenarsession den 17–18 september 2008 (sammanträdet den 17 september 2008) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén enhälligt följande yttrande.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EESK välkomnar detta förslag till förordning från kommissionen.

1.2 EESK välkomnar förslaget i artiklarna 4.1 och 5.1 om att foderhygienförordningen och livsmedelsförordningen i tillämpliga delar ska gälla för husdjursfoder likaväl som för foder för livsmedelsproducerande djur.

1.3 Det är viktigt att kontrollmyndigheterna har tillgång till all information om sammansättningen eller de påstådda egenskaperna hos de foder som släpps ut på marknaden så att de kan verifiera att informationen i märkningen är korrekt.

1.4 De foderföretag som först släpper ut foder på EU:s marknad och använder foder eller foderråvaror som importerats från länder utanför EU måste se till att dessa importvaror motsvarar samma normer som de råvaror som har sitt ursprung i EU. Detta måste kunna verifieras av kontrollmyndigheterna.

1.5 Det måste finnas en garanti för att den person som besvarar samtalen på det gratistelefonnummer som anges på etiketten till husdjursfoder har den kompetens som krävs för att kunna besvara frågor från kunderna och att förfrågningar behandlas snabbt.

1.6 Artikel 17.1 a och 17.1 b bör gälla under alla omständigheter. Detta innebär att etiketten för foderblandningar alltid måste innehålla uppgift om den djurkategori som fodret är avsett för och korrekta instruktioner för användningen.

2. Bakgrund

2.1 Frågor om avyttring av foderråvaror och foderblandningar regleras för närvarande i fem gamla rådsdirektiv och i ett femtiotal ändringsakter eller verkställande akter. Lagstiftningen

är extremt splittrad och innehåller många hänvisningar, vilket gör det svårt att förstå och genomföra den på ett enhetligt sätt i de olika medlemsstaterna. Två medlemsstater har exempelvis tillämpat direktivet annorlunda i fråga om den tillåtna halten av vitamin D3 i foderblandningar.

2.2 Handeln med foderblandningar mellan EU:s medlemsstater uppgår till så lite som 2,6 % av produktionen, vilket antyder att det kan finnas handelshinder och bristande samstämmighet i genomförandet av befintliga direktiv.

2.3 Man bör notera att fem miljoner lantbrukare i EU-25 under 2005 producerade mjölk, fläsk, kött av fjäderfä, nötkött och kalvkött till ett sammanlagt värde av 129 miljarder euro. Inköpen av foderblandningar uppgick till 37 miljarder euro. Foderindustrin i EU (exklusive husdjursfoder) sysselsätter direkt 100 000 människor på cirka 4 000 anläggningar.

2.4 Om man ser till mängderna utgörs cirka 48 % av det använda fodret av grovfoder producerat på lantbruk, t.ex. gräs, ensilage, hö och majs och 32 % av fodret utgörs av köpta foderblandningar.

2.5 Runt 62 miljoner EU-hushåll har husdjur. EU-marknaden för husdjursfoder beräknas uppgå till 9 miljarder euro per år och skapar direkt sysselsättning för 21 000 människor.

2.6 Märkningen har följande funktioner: genomförande av lagstiftningen, spårbarhet och kontroll samt information till konsumenten.

2.7 Det har uttryckts oro för att den nuvarande lagstiftningen om märkning av husdjursfoder kan vilseleda kunderna i fråga om kvaliteten och beskaffenheten hos de ämnen som ingår i husdjursfodret.

3. Definitioner på djurfoder

3.1 Djurfoder delas upp i fyra kategorier:

- a) Foderråvaror som kan ätas direkt, t.ex. gräs, säd eller foderråvaror som kan ingå i foderblandningar.
- b) Fodertillsatser, dvs. sådana ämnen som mikroorganismer eller beredningar (andra än foderråvaror och förblandningar), som medvetet tillsätts i fodret för att fylla vissa funktioner.
- c) Foderblandningar är blandningar av foderråvaror med eller utan tillsatser, avsedda för utfodring av djur, i form av helfoder eller kompletteringsfoder.
- d) Foderläkemedel är foder som innehåller veterinärmedicinska läkemedel avsedda för utfodring av djur utan ytterligare bearbetning.

3.2 Foderråvaror och foderblandningar är de absolut vanligaste formerna av foder.

4. Kommissionens förslag

4.1 Förslaget ingår i kommissionens förenklingsprogram. Det ligger i linje med kommissionens initiativ för bättre lagstiftning och med Lissabonstrategin.

4.2 För närvarande finns de allmänna bestämmelserna om utsläppande av foder på marknaden, inklusive foder för husdjur, spridda över flera direktiv beroende vilket slags foder det handlar om. Vi har direktiv 79/373/EEG om foderblandningar och direktiv 93/74/EEG, som innehåller bestämmelser om avyttring av foder avsedda för särskilda näringsbehov ("dietfoder"). Direktiv 96/25/EG innehåller allmänna bestämmelser om avyttring och användning av foder och direktiv 82/471/EEG saluföringsbestämmelser för vissa produkter som hör till kategorin foderråvaror som används i djurfoder ("bioproteiner"). Förslaget till förordning innebär att alla ovan nämnda bestämmelser förenklas, uppdateras och moderniseras.

4.3 Förordningen om transmissibel spongiform encefalopati (999/2001) innehåller ett förbud mot att utfodra livsmedelsproducerande djur med kött- och benmjöl. I förordningen om animaliska biprodukter (1774/2002) fastställs villkoren för sådana produkter om de är avsedda för utfodring av djur. Förordningen om genetiskt modifierade livsmedel och foder (1829/2003) innehåller bestämmelser om användningen av genetiskt modifierade foder. Syftet med förordningen om foderhygien (183/2005) är att garantera säkerheten under foderproduktionen. Dessa förordningar, som utarbetats inom ramen för "från jord till bord-perspektivet", den integrerade strategin för livsmedelssäkerhet, ändras inte.

4.4 Det allmänna syftet med den nya förordning som föreslås är att konsolidera, revidera och modernisera befintliga direktiv om avyttring och märkning av foderråvaror och foderblandningar.

4.5 Subsidiaritetsprincipen är tillämplig eftersom gemenskapen inte är ensam behörig på det område förslaget gäller. Förslaget ligger i linje med proportionalitetsprincipen eftersom det innebär en harmonisering av bestämmelserna för saluföring och användning av djurfoder.

4.6 Med förslaget avskaffas onödiga och ineffektiva märkningskrav. Man föreslår nu att kraven på att ingredienserna ska anges ska vara desamma som för livsmedel. Enligt den nya bestämmelsen skulle man inte längre behöva ange procentandelen för alla råvaror utan det skulle räcka med att ange dem i exakt viktordning. För närvarande måste man för alla foderråvaror som används i foderblandningar för livsmedelsproducerande djur ange hur många procent av den sammanlagda vikten de utgör, med en tillåten avvikelse på cirka 15 %. Lantbrukaren kan inte få uppgift om den verkliga procentandelen. Enligt det nya förslaget måste procentangivelserna vara exakta om en tillverkare anger dem frivilligt. Den exakta procentangivelsen måste dessutom anges för råvaror i foderblandningar som speciellt framhävs på etiketten. Lantbrukaren får slutligen begära upplysningar om fodrets sammansättning utöver den fallande viktordningen, och tillverkaren får endast avslå denna begäran om detta innebär att affärshemligheter röjs.

4.7 Namnet på det foderföretag som först släpper ut en foderblandning på EU:s marknad måste tydligt anges på etiketten.

4.8 Alla frivilliga upplysningar som ges på etiketten måste vara korrekta och begripliga för slutanvändaren.

4.9 Kommissionen ska ha en skyldighet att föra och uppdatera en förteckning över foderråvaror som inte får släppas ut på marknaden. Kommissionen får dessutom anta riktlinjer för att klargöra skillnaden mellan foderråvaror, fodertillsatser och veterinärmedicinska läkemedel.

4.10 Kravet på godkännande före utsläppande på marknaden måste stå i proportion till risken vilket ska garantera att de nya foderråvarorna har en specifikation som tydligt anger vad de kan användas till. "Från jord till bord-perspektivet", den integrerade strategin för livsmedelssäkerhet (enligt förordning nr 178/2002), gör det säkert att minska byråkratin på detta område. Det är inte rimligt att kräva att alla bioproteiner och nya foderråvaror godkänns innan de släpps ut på marknaden.

4.11 Trenden är att utbudet av biprodukter för foderransoner ökar på grund av den ökade konkurrensen om grundläggande grödor mellan foder, livsmedel och bränsle. Bristen på tydlig produktinformation bidrar till ett underutnyttjande av dessa råvaror.

4.12 Man föreslår att alla intressenter (och användare) involveras i arbetet med att upprätta en gemenskapsförteckning över foderråvaror som är mer omfattande och bättre anpassad till utvecklingen på marknaden än den nuvarande ofullständiga förteckningen i direktivet. Intressenterna skulle också uppmuntras att utarbeta gemenskapsriktlinjer för god märkningspraxis som ett led i den frivilliga märkningen med en kod för husdjursfoder och en annan kod för livsmedelsproducerande djur. Kommissionen ska bistå med råd vid utarbetandet av den frivilliga gemenskapsförteckningen och koderna, där kommissionen måste ge sitt slutgodkännande av båda (samreglering).

4.13 Märkning av fodertillsatser skulle bara vara allmänt bindande för känsliga tillsatser. Övriga tillsatser skulle kunna märkas på frivillig basis i överensstämmelse med intressenternas kod för god praxis såsom den godkänts i grundförordningen.

4.14 Vad gäller husdjursfoder är målet att förbättra märkningen, göra det lättare för köparen och förhindra vilseledande märkning. Man måste kunna kontrollera att alla hälsopåståenden är vetenskapligt korrekta. Enligt artikel 19 måste etiketter för husdjursfoder innehålla uppgift om ett gratistelefonnummer dit kunderna kan ringa för att få upplysningar om fodertillsatser och foderråvaror som anges kategorivis.

4.15 Foder avsett för särskilda näringsbehov får bara saluföras som sådant om det har de grundläggande näringsmässiga egenskaper som påstås, och så som det godkänts och tagits upp i den förteckning som upprättats i enlighet med artikel 10. Enligt artikel 13.3 får märkning och presentation av foder inte hävda att fodret förebygger, behandlar eller botar sjukdom.

4.16 Märkning och presentation av foder får inte utformas på ett sådant sätt att användaren vilseleds. De obligatoriska märkningsuppgifterna ska samtliga vara tydligt placerade på förpackningen.

4.17 Det foderföretag först som släpper ut ett foder på EU-marknaden är ansvarigt för märkningsuppgifterna och ska se till att märkning finns och är korrekt.

5. Allmänna kommentarer

5.1 Nivån på livsmedels- och fodersäkerheten har stigit avsevärt genom den nya livsmedelslagstiftningen, förordningen om foderhygien och tillhörande tillämpningsåtgärder. Den förbättrade spårbarheten och införandet av HACCP-systemet (systemet

för riskbedömning och kritiska kontrollpunkter) i foderbranschen garanterar bättre fodersäkerhet överlag.

5.2 Man måste se till att de ändringar som föreslås inte äventyrar de säkerhetsnormer som krävs för livsmedelsproducerande djur.

5.3 Foderföretagen måste ge de officiella myndigheterna all den information som krävs för att de ska kunna se till att bestämmelserna följs som de ska.

5.4 Att minska de administrativa bördorna är någonting som vi vanligtvis bör ställa oss positiva till, för på många områden har vi en överdriven pappersexercis.

5.5 Det kan inte bli tal om att någonsin tillåta att kött- och benmjöl används för att utfodra idisslande livsmedelsproducerande djur. Förordningen om transmissibel spongiform encefalopati (nr 999/2001) innehåller ett förbud mot att utfodra idisslare med kött- och benmjöl, som endast får användas i husdjursfoder. Detta förslag till förordning innehåller inte några förslag till ändringar i användningen av kött- och benmjöl, eftersom denna fråga inte omfattas av tillämpningsområdet för förslaget till förordning. Ämnet bör diskuteras i anslutning till förslaget till förordning om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter som inte är avsedda att användas som livsmedel.

5.6 Produktion av foderblandningar sker vanligtvis i närheten av de platser där djuren föds upp. Produktionsanläggningarna befinner sig därför ofta i landsbygdsområden med begränsade alternativa sysselsättningsmöjligheter. När det handlar om att transportera djurfoder till gårdarna är det lämpligt att ha ett lokalt distributionssystem, så att de lastbilar som används för leveranserna inte behöver köra så långt. Härigenom minskar man utsläppen av växthusgaser.

5.7 Kommissionen understryker att handeln med foderblandningar mellan EU:s medlemsstater är liten och förklarar att den nya förordning som föreslås kommer att förbättra konkurrensen genom att den stimulerar större handel med foderblandningar inom EU.

6. Särskilda kommentarer

6.1 Kommittén ställer sig generellt positiv till förslaget om att förenkla, harmonisera och förbättra den administrativa effektiviteten inom sektorn för djurfoder.

6.2 Den nya förordning som föreslås ger foderföretagen större frihet och ansvar. Enligt artikel 12.1 ska fodertillverkarna vara ansvariga för märkningsuppgifterna och för att märkning finns och är korrekt, och de ska också fullgöra sina skyldigheter enligt denna förordning och andra relevanta förordningar, t.ex.

nr 183/2005, 178/2002 och 1831/2003. Medan förordning nr 882/2004 innehåller allmänna bestämmelser om officiella kontroller av efterlevnaden av bestämmelserna, måste Kontoret för livsmedels- och veterinärfrågor (FVO) se till att tillämpningen är enhetlig. De foderföretag som först släpper ut ett foder på EU:s marknad och som använder import från länder utanför EU måste underkastas en lämplig kontroll för att verifiera att importen motsvarar samma normer som de produkter som härstammar från länder inom EU.

6.3 Detta större ansvar för fodertillverkarna att reglera sin affärsverksamhet innebär att allvarliga problem med foder som förorenats med giftiga ämnen eller foder som är skadliga för djuruppfödningen eller miljön, framför allt vad gäller nya foderåvaror, kan leda till allvarliga skador för sektorn för livsmedelsproducerande djur, innan adekvata åtgärder vidtas. Om tillverkaren inte har tillräckligt med finansiella resurser för att hantera problemet kan ännu allvarligare problem uppstå.

6.4 Djurfoderkunden, dvs. lantbrukaren, behöver ett fullgott skydd i händelse av en katastrof på grund av de finansiella, sociala och ekonomiska förluster som detta innebär. Dessa aspekter bör därför beaktas i samband med en särskild rättslig ram och mot bakgrund av kommissionens rapport till Europaparlamentet och rådet om "de befintliga rättsliga bestämmelser, system och metoder i medlemsstaterna och på gemenskapsnivå som rör skadeståndsansvar inom livsmedels- och foderområdena

och om genomförbara system för finansiella garantier inom foderområdet" ⁽¹⁾.

6.5 Vi måste iaktta försiktighetsprincipen på detta område, eftersom mycket allvarliga fel gjorts i det förflutna.

6.6 Det kommer sannolikt inte att ske någon större tillväxt i handeln inom EU med foderblandningar för livsmedelsproducerande djur, eftersom kunderna föredrar att göra affärer med lokala foderföretag. Situationen skulle kunna förändras om multinationella företag tog kontrollen över en större del av djurfodderssektorn.

6.7 Det finns en risk för att multinationella företag försöker ta kontroll över stora delar av djurfodderssektorn och därigenom minskar konkurrensen. Om detta händer skulle det kunna leda till en stor minskning av antalet foderfabriker och till större handel inom gemenskapen. Detta innebär inte att marknaden kommer att bli mer konkurrenskraftig.

6.8 När det gäller husdjursfoder behöver ägarna till husdjuren framför allt lämpliga råd om vilket foder som är bäst för deras husdjur snarare än en förteckning över de faktiska ingredienserna. Det är också viktigt att uppge med vilka mängder man ska utfodra olika husdjur och huruvida fodret är kompletterings- eller helfoder.

6.9 Med den allt större efterfrågan på protein över hela världen ökar också behovet av en massiv ökning av forskning och utveckling i djurfodderssektorn.

Bryssel, den 17 september 2008.

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁾ EUT C 246, 20.10.2007, s. 12.